

nasium zelfs te Utrecht likant voor sum te Am- rme predi- tij leeren, et eens kon- tor van dat e tepas was

el goed van nnasium af, tot de o-rij- et een vrije ndienen van e weer wel rzuim. dat jongens e Gymnasia e noemt b.v. ze Koloniën e een bewijs en, ongeveer e openbare iversiteiten rlingen van land in een en. man als de et schille an het vrije geteckend.

ekend. ens de a-ang te Utrecht ord in druk eember. In g van Bin- en nu, Don- eling: Hoo-

rije Hooger at gebracht. e in deze e afgevaar- zich, zooals voelens van lande, toen sch karakter op minstens ine subsidie elijk ook op nasia bij de -commissien

onaire zijde n met een der dan de t van alle r Onderwijs. a naam door oemd werd, heer Heems- che, wat wij er nog niet vor de ge- ten. Overi- Woltjer, op derwijs van gelijke posi- derwijs ook eg: als er, j, moeten ten wezen?" en heer de n de Minis- delde, van oor de aan den iden sprak; e en Heems- en van den e overige ire leden op positie van nd een stil- het spreken oor vele e Kamer verhouding eeft er iets askerk over ak, bij het g dachten, a's gebod: e hooren, en ad uitgaan." ch gespro- al dat men

u krachtige uk van ons enen in ons inister Van Everts het van 'volks- schappij op en, waarop ik gaf met en dat was e der bevol- e meerder- le heer Van htige uiting wetenschap g steunen; eenigheid lvinistische n hebben. f onchriste- schap. Aan recit toe- waarheid, geert, dan er werkte maar nu in

renoot den zijden boekje ZExc. het waarschijn- eerste van woord van ap en het

onderwijs; als eisch van recht en billijkheid; ter bevordering van vrede en eendracht tusschen de burgers, is het noodzakelijk, dat de rechten aan het Staats-Hooger Onderwijs toegekend, aan het Vrije Hooger Onderwijs niet worden onthouden."

Men ziet, naast elkaar gezet, is het een zoo ongeveer het vlak omgekeerde van het ander.

Het woord van den Minister een negatie gericht tegen het gestelde van Dr. Woltjer. Een negatie allereerst tegen de woorden van den heer Heemskerk, die door Dr. Woltjer stelling geinspireerd was, dat spreekt vanzelf, maar vervolgens tegen die stelling zelf en wel zooals zij daar ligt.

Waarschijnlijk bracht dat uitspreken van den naam van Prof. Woltjer door den heer Heemskerk, in het bewustzijn van den Minister, dien Donderdagmiddag de gedachte verbinding aan deze stelling teweeg; ja, dat min vriendelijke: »Men zou zoodoende Calvinistische en andere Universiteiten moeten hebben" verhoogt den graad dezer waarschijnlijkheid ten zeerste.

Ea leest men nu de toelichting door Dr. Woltjer op zijn stelling gegeven, zijn »Inleiding" tot het debat van 27 Juni, nog eens na, dan wordt dit alles bijna zekerheid.

Dr. Woltjer toont daar eerst aan, wat hij noemt, het subjectief karakter der wetenschap voor welke niet de feiten maar de beginselen hoofdzakelijk zijn, en welke beginselen weer op het innigst saamhangen met het wezen van hem, die de wetenschap beoefent. Niet de wetenschap dus, maar wel degelijk tweeledig wetenschap: de Christelijke en de onchristelijke. En evenzoo is ook het onderwijs, dat den weg wijzen, richting geven moet en dus juist op de beginselen aankomt, tweeledig.

Is nu 's Ministers zeggen: »De wetenschap moet op een bepaalde richting steunen. Ik ken geen Christelijke of onchristelijke wetenschap, maar de wetenschap," geen negatie, die zich richt tegen wat Dr. Woltjer stelt en betoogt?

Vender, Dr. Woltjer toont in de tweede plaats aan hoe de feitelijke positie van het vrije Hooger Onderwijs in Nederland, dat heusch geen liefhebberij is, maar aan Christenouders, die een onderwijs voor hun kinderen verlangen naar hun beginselen, door den nood is opgelegd, in haar ongelijke rechtsbedeeling met het openbaar Hooger Onderwijs, een onrechtvaardige en onbillijke is.

Is nu 's Ministers zeggen: »Aan de wetenschap wordt geen voorrecht toegekend; zij zoekt slechts naar waarheid. Als zij in libe-rale richting propageert, dan is dit haar ondanks", geen negatie, die zich richt tegen wat Dr. Woltjer stelt en betoogt?

Ea eindelijk, als Dr. Woltjer in de derde plaats aantooit, dat gelijk recht voor het vrije en het openbare onderwijs aan vrede en eendracht tusschen de burgers bevordert is en de Minister daar juist van »de grootste oneenigheid" spreekt, wie zal hier dan nog aan geen opzettelijke negatie denken?

Vraagt men nu of Dr. Woltjer betoog van 27 Juni dan zoo weinig steekhoudend is geweest, dat de heer Van Houten na lezing nog altijd vlak het tegendeel kan volhouden, dan verwijzen wij dien vrager eenvoudig naar het boekje zelf. Doch het ging met dit betoog als met alle andere. Indien gij het over de diepste beginselen saam niet eens zijt, zal ook de meest steekhoudende betoogtraant u niet van de waarheid kunnen overtuigen. Juist de houding van den heer Van Houten tegenover de stelling van den heer Woltjer is een bewijs voor Dr. Woltjers en tegen des heeren Van Houtens bewering omtrent de wetenschap.

Overigens kan ik mij hooggeachten ambtgenoot gelukwenschen met het succes dat zijn woord van 27 Juni ook op 13 December, toen het vriend en vijand bezielde, gehad heeft. Een woord, ook een geschreven woord, dat na een halfjaar nog blijft, ziet dat is in onzen tijd, waarin alles zoo snel vliegt, een benijdbaar iets.

Doch Woltjers woord moet nog langer blijven, ook in het bewustzijn van allen die het vrije Hooger Onderwijs een goed hart toedragen, en ook daarom schrijf ik deze regelen.

Men moet het lezen en herlezen. Het doet ook daarom zoo weldadig aan, wijl het zoo volkomen gespeend is aan wat men noemt valsche idealisme.

Wat Dr. Woltjer voorstelt om tot een zuivere positie van het vrije Hooger Onderwijs tenóntzen te geraken is uitvoerbaar.

Hij overvraagt niet.

Dit blijkt uit zijn tweede stelling, waarin hij aandringt op een bepaling in de wet op het O. H. O. van deren inhoud:

1°. Aan Bijzondere Gymnasia en Universiteiten, die voldoen aan den eisch door de wet nader te bepalen, wordt door de Regeering subsidie gegeven op gelijken voet als aan het O. H. O.

2°. Wat de examens betreft worden aan deze Gymnasia en Universiteiten dezelfde rechten toegelend als aan de openbare.

Men ziet hier wordt gerekend met de praktijk. »Er is nu eenmaal een openbaar onderwijs en niemand zou willen dat dit kortweg werd opgeruimd", zegt Dr. Woltjer.

Evenwel er zij tusschen het openbare en bijzondere gelijkheid van rechtsbedeeling. De wijze waarop, zoekt Dr. Woltjer in subsidie van Staatswege en daarbij toezicht dat het aantal vakken en het peil der kennis niet worde vermindert en verlaagd en in het toekennen van dezelfde rechten aan de gezamenleerden, ook der vrije richtingen.

Wat het *ius promovendi* betreft, waarvan de heer Van Houten den 13en December in de Kamer verklaarde: »De Staat mag het niet uit handen geven, omdat daaraan Staatsbevoegdheden zijn verbonden", welnu Dr. Woltjer wenscht die Staatsbevoegdheden, dien »effectus civilis" er juist van gescheiden te hebben. In de nieuwe regeling, die hij voorstelt, zou de doctorstitel slechts een

wetenschappelijk karakter dragen zonder bevoegdheid te geven voor de praktijk, evenals thans het doctoraat van de medische faculteit. Dr. Woltjer zou wenscht, dat tot het verkrijgen van Staatsbevoegdheden, onder het doctoraat, het meesterschap door een Staatscommissie zal worden verleend.

Voorloopig zal echter deze regeling wel niet tot stand komen.

Van deze Kamer, van dezen Minister is geen verandering in de onbillijke en onrechtvaardige positie van ons vrij Hooger Onderwijs te wachten. Hooghartig wijst de heer Van Houten alle aanzoek hier af. Hij weet, en de meerderheid der Kamer weet het met hem, wat kracht in de onderdrukking van het vrije, in de bevordering van het tegenwoordig openbaar Hooger Onderwijs schuilt. In bondgenootschap met ons tegenwoordig openbaar Middelbaar Onderwijs — waarover Dr. Woltjer in zijn derde stelling en toelichting ook wetenswaardige dingen zegt — is het een kracht tot ontkenning van de natie. Reeds in 1888 sprak Dr. Jur. S. van Houten in »das Causalitäts-Gesetz" van »een opvoeding die er zich niet op moet richten een bepaald dogma, als het éénig ware te leeren gelooven."

Toch zal Jericho vallen. Toch zal het vrije Hooger Onderwijs tot een betere positie komen, maar zeker niet voor, zooals de heer Everts sprak, een Vertegenwoordiging opgetreden is als vrucht van een ruimer kiesrecht.

GREESINK.

Geref. Gymnasium te Zetten.

Men verzoekt ons de opname van het volgende:

In den laatste tijd is de aandacht van het Christelijk publiek in Nederland zeer gevestigd op het Geref. Gymnasium te Amsterdam. Volgens ons verdient het Gymnasium zeer de aanbeveling, die het van onderscheidene zijden kreeg.

Nu sprak onlangs Dr. Wagenaar als zijn vermoeden uit, dat het Amsterdamch Gymnasium ten koste van dat van Zetten bleef. Of dit aldus is, kunnen wij niet beoordeelen, wel weten wij dat dit niet aldus behoort te zijn.

Wanneer alle ouders, die hunne kinderen thans een Staats- of gemeentelijk gymnasium laten bezoeken en niet in of rondom Amsterdam wonen, ons hunne zonen zonden, we zouden het Gymnasium gebouw te Zetten moeten verbouwen, omdat het dan, hoe ruim ook, te klein zijn zou. Edoch niet alle ouders kunnen er toe besluiten, om hunne kinderen ons te geven vanwege de kosten. Daarom kunnen we alleen verwachten, dat die ouders ons hunne zonen toevertrouwen, die redelijk gegoed zijn.

Niet dat de kosten van de opleiding te Zetten zoo hoog zijn; kost- en leergeld bedraagt te samen slechts f 500, dat is de helft van hetgeen er op een deilige kostschool berekend wordt. Wanneer men nu in aanmerking neemt dat elk leerling ons alleen aan onderwijs f 300 kost, zal men moeten toestemmen, dat voor kost en inwoning al zeer weinig in rekening gebracht wordt. Het Zettensch Gymnasium kan dan ook niet bestaan, tenzij het door de contributie van vele leden en begunstigers gesteund worde.

Maar is het onderwijs er wel voldoende, zal men vragen?

Laat ons alleen wijzen op de resultaten van dit jaar.

Drie onzer leerlingen deden het staatsexamen in den Haag, tot toelating voor de studien aan de staatsuniversiteiten, en slaagden alle drie.

Drie jongelieden verlieten het Gymnasium, die in de 5de klasse waren geweest. Zij deden alle drie aan een Staatsgymnasium admissie-examen voor de zede of hogste klasse, één aan dat van Arnhem, één aan dat van Tiel en één aan dat van Nijmegen, en zij werden alle drie tot de hoogste klasse toegelaten. Dit bewijst toch dat ons Gymnasium niet op een lager peil staat dan andere Gymnasia.

Twee leerlingen verlieten ons die de 4de klasse hadden afgeleerd en deden examens voor de 4de klasse van de Theologische School te Kampen en werden beide toegelaten. Dus ook zij, die hunne zonen later in Kampen willen laten studeren, behoeven er niet tegen op te zien om hunne zonen voor de letterkundige opleiding naar ons Gymnasium te zenden. De studie tot voorbereiding van het herder- en leeraarsambt duurt dan negen jaren.

Zetten is gelegen in een gezonde streek; voor voeding enz. wordt goede zorg gedragen; zij noodigen belangstellenden ten zeerste uit, zich daarvan te komen overtuigen door een persoonlijk bezoek. Wij durven hopen, dat zij, die te Zetten een onderzoek in loco instellen, de zorgen van het Curatorium voor ons Gymnasium, bestaande uit de heeren Prof. Dr. A. H. de Hartog, president, Prof. Mr. D. P. D. Fabius, secretaris, Jhr. Mr. H. M. J. van Asch van Wijck, penningmeester, Prof. Dr. H. Bavinck, Dr. S. R. Hermans, Dr. A. J. W. Monnik en Mr. S. P. A. Graaf van Limburg Stirum, zullen prijzen.

Het pleit, dunkt ons voor het verblijf alhier dat de meeste jongelieden, die hier hunne Gymnasiale opleiding genoten, later gaarne eens terugkomen om dan aan leeraars en regent te kennen te geven, dat zij hunne aangenaamste jaren op het Gymnasium te Zetten hebben doorgebracht.

Ieder belijder van den Christus zal het ons toestemmen, dat niet alleen op het terrein van het lager onderwijs Christus als Koning moet heerschen, maar ook op dat van het hooger onderwijs, en dus ook, ja vooral, op dat van het voorbereidend universitair onderwijs. Dit heeft Prof. Woltjer goed ingezien en daarom stichtte hij het Geref. Gymnasium te Amsterdam. Dit had Dr. Van Liesen lang te voren ingezien en daarom richtte hij het Gymnasium te Zetten op. Beide inrichtingen staan daar als een protest tegen het ongelooft, dat de wet is waarop de Staatsgymnasia groeien.

Ach, als het werd ingezien hoe gevaarlijk en in tegenspraak met Gods Woord het is, wanneer men zijne kinderen, die toch in 's Heeren driewerf beiligen naam gedoopt zijn, van een onderwijs laat gebruik maken, dat in tegenspraak is niet de Geref. belijdenis, een onderwijs dat zulk een onberekenbaren invloed kan uitoefenen op het volgend leven, dan zou men er niet aan durven denken om zijne zonen ter opleiding gedurende minstens 25 jaren tot te vertrouwen aan een inrichting waar geen rekening gehouden wordt met Gods Woord. Men bedenke toch dat onze jongelieden van 12-20 jaren het meest vatbaar zijn voor indrukken.

Zetten heeft zooveel voor. In het dorp heeft men geen café's, noch andere gelegenheid tot uitspatting.

Het is een eenvoudig landelijk dorp met een schoone omgeving. Wat het gebouw en de verpleging aangaat, men kome en zie. Er is leiding en toezicht bij de studie, ook in huis. De regent zoekt de jongelieden aan zijne zorgen toevertrouwd, te leiden naar Gods Woord.

Men late het Zettensch Gymnasium niet kwijnen door gebrek aan leerlingen. Het is gebieden, dat ons Gymnasium voor de Staatsgymnasia niet behoort onder te doen.

Zij, die ons geen zoon kunnen zenden, kunnen ons zeer steunen door middel van bijdragen. Men is lid van van de vereeniging van van het Zettensch Gymnasium uitgaat, wanneer men de Geref. beginselen belijdt en 's jaars f 5 bijdraagt. Wil men minder geven, dan kan men dit als begunstiger doen. De Heere neig veler hart om ons te steunen.

W. F. A. WINCKEL, Regent van het Geref. Gymnasium te Zetten.

P. S. Ten allen tijde kunnen leerlingen op ons Gymnasium worden aangenomen, indien zij door het afleggen van een examen lijken geven, dat zij in kennis gelijk staan met hen, die de klasse vormen, waarin zij begeeren geplaatst te worden.

Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 21 December.

Vergadering der Classis Haarlem, gehouden 11 Dec. 1894.

Na opening der vergadering treden naar toebeurt als moderamen op: Dr. Breukelaar als praeses, Dr. van de Wal als assessor en Dr. van der Munnik als scriba.

De praeses richt allereerst een woord aan Dr. Notten, die als Dienaar des Woords bij de kerk van Haarlem B voor de eerste maal ter Classicale vergadering heeft zitting genomen. Dr. Notten bedingt den praeses zijn dank.

Ej het onderzoek naar art. 41 D. K. verneemt de vergadering met blijdschap, dat de kerken van Beverwijk A en B in beginsel besloten waren tot ineenstemming. Op haar verzoek worden drie deputaten aangewezen, om haar in deze zaak verder te dienen.

De kerk van Sloterweg vraagt het advies der Classis in zake een gezin, dat zich metterwoon gevestigd heeft binnen hare grenzen, doch zijne attestatie aanhoudt bij de kerk van Halfweg. Gehoord de toelichting, adviseert de Classis eenstemmig tot handhaving van de gestelde orde.

Indmiddels waren ter vergadering verschenen D. D. Kapteyn en Neijens, gedeputeerd van de Classis Amsterdam, ten einde te spreken over de mogelijkheid der overdracht van het kerkgebouw te Westaan, alsnog ten name staande van voormoedige Classis, krachtens vroegere grensregeling. De vergadering benoemt ook harenzels een tweetal deputaten, die de zaak nader zullen onderzoeken, om eene volgende vergadering te dienen van advies.

Visitatoren vragen nog het advies der Classis in zake de bepaling, bij enkele kerken geldende, waarbij de leden der kerk beneden den leeftijd van 23 jaar van het stemrecht uitgesloten zijn. Deze vraag werfelt een levendige discussie, daarin eindigend, dat de Classis vooralsnog geen oordeel uitspreekt, doch een dicalt broederen aanwijst, om haar op een volgende vergadering op dit punt te dienen van advies.

Nadat nog de vacature-diensten zijn geregeld en enkele kleinere, huishoudelijke dingen zijn afgehandeld, wordt de vergadering door den praeses met dankzegging gesloten.

Vergadering der Classis Almkerk, op 12 Dec. 1894.

In het moderamen nemen zitting Dr. E. Bosman als praeses, Dr. J. van Haeringen als assessor en Dr. H. Teerink als scriba.

Aan de orde is het peremptoiresamen van den Heer C. J. Kapteyn, Candidaat te Amstelveen, beroepen predikant te Amfel.

Als Provinciale deputaten zijn hierbij tegenwoordig: Dr. J. H. Feiringa, Dr. J. K. van Haeringen en Dr. A. Schouten Wz.

Na ingeteld onderzoek in de verschillende vakken en gunstig praedicties van H. H. deputaten wordt br. Kapteyn met algemeene stemmen bij de Classis toegelaten tot de Bediening des Woords en der Sacramenten.

Daarna wordt nog een bezwaarschrift van 31 mannelijke lidmaten van een der kerken tegen de handelingen van den kerkeraad breedvoerig besproken.

Twee naburige kerken zullen trachten de moeilijkheden uit den weg te ruimen.

Na nog enkele andere besprekingen wordt de vergadering door den scriba gesloten met dankgebed.

Vergadering der Classis Alkmaar, gehouden te Helder den 13en December '94.

Na het zingen van Ps. 89: 1 opent Dr. Stutvoet, naar toebeurt praeses, de vergadering met gebed.

Dr. Bakker wordt tot assessor en Dr. Wechelaer en br. Olthoff worden tot scribae benoemd. Eene tuchtnaak wordt behandeld, maar op eene vraag over het deelnemen aan loterijen wordt niet ingegaan, omdat geen concreet geval genoemd wordt.

Over het verzoek van een broeder, die te Wieringerwerd woont, om toelating tot den doop aan zijn kind ten zijnen huize, ontspringt zich eene levendige discussie, doch de meerderheid ontraadt ten sterkste dat verzoek in te willigen, maar wenscht dien broeder te raden, dien doop te Anna Paulowna B te zoeken.

Een voorstel om eene geldlening aan te gaan ten behoeve van een tweetal Hulpbehoevende kerken, wordt in handen van deputaten gesteld, met verzoek om nauwkeurig onderzoek en advies.

Het onderzoek naar Art. 41 Dordache Kerkenorde loopt bevredigend af, en nadat Helder weers als roepende kerk is aangewezen, eindigt Dr. Wechelaer met dankzegging.

Buitenland.

Engeland. Annexatieplannen van Leo XIII.

Da de tegenwoordige paus tracht, zijne macht zooveel mogelijk over de geheele gedoopte Christenheid uit te breiden, blijkt telkens opnieuw. Nu weder in Engeland. Het hoofd der Roomsche kerk wil de vruchten gaan plukken die de Ritualistische boom opleverde. Dat er vele leden en predikanten der Episcopale kerk in Engeland gevonden worden, die eene vereeniging met de Roomsche kerk zeer begeeren, die zelfs alles al

in gereedheid hebben gebracht, om tot Rome te kunnen overloopen, tot het plaatsen van beelden in de kerken, het stichten van kloosters, het houden van de mis, enz., enz., toe, is van algemeene bekendheid.

Maar er staat één zaak in den weg: de Roomsche kunnen de geldigheid van de priesterwijding en die van hogere geestelijken in de Episcopale kerk niet erkennen. Zelfs de oud-Roomschen in Nederland twijfelen er aan, of wel Episcopale bisschoppen in Engeland als wettige bisschoppen moeten worden erkend.

Nu heeft de paus eene commissie van godgeleerden de opdracht gegeven om van uit Roomsche-Katholieke standpunt te onderzoeken, wat er omtrent de geldigheid der wijdingen van de Episcopale kerk te denken is. Voorts heeft de paus aan den aartsbisschop van Westminster, kardinaal Vaughan het verzoek gericht, om naar Rome te komen, ten einde met hem het vraagstuk te bespreken. Men beweert, dat de paus het voorstel tot vereeniging van de Episcopale kerk met de Roomsche aan eene conferentie van kardinalen wil voorleggen, gelijk dit ook indertijd geschied is, toen het vraagstuk van de vereeniging der Oostersche kerken met de Roomsche aan de orde was.

De pauselijke encyclicke, die twee maanden geleden aan de aartsbisschoppen en bisschoppen van Noord-Amerika gericht werd, heeft ook een woord over de hoop, dat meerdere kerkelijke gemeenschappen zich zullen stellen onder het hoofd der Roomsche kerk. Het hoofddoel der encyclicke is, om te verkrijgen, dat de St. Pieterpenning meer geld zal gaan opleveren. De paus prijst de overvaardigheid, die de Amerikaanse Roomschen tot hertoe betoond hebben, en noodigt hen uit om daarin te volharden. »Uwe grootmoedigheid zal zoo niet meer welkom zijn als onze behoeften steeds toenemen, dank zij de verbreiding van het Katholieke geloof, in 't bijzonder sedert de openbaarmaking van de Encyclicke Praeclara. Wij koesteren zekere plannen, waardoor wij gegrondde hoop hebben, dat wij daartoe zullen bijdragen, de vereeniging van alle Christelijke belijdenissen te bevorderen en te bespoedigen." Men bemerkt uit deze woorden, dat de paus werkelijk goede hoop heeft, dat hij vele nieuwe leden onder zijn scepter zal brengen. In den laatste tijd heeft echter de paus zich zeer te beklagen over vele Amerikaanse Roomschen en geestelijken. Immers hebben, gelijk we reeds vroeger mededeelden, velen den band die hen met den Roomschen stoel verbond, verbroken. Trouwens het is te verstaan, dat de Roomschen in N. Amerika, die geheel in de kosten van hun eeredienst voorzien, meer zucht tot onafhankelijkheid openbaren dan in andere landen.

Rusland. Verlichting van druk voor de Lutherschen in de Oostzee-provincien.

De Czaar, die in de verloopende maand den troon van Rusland besteeft, is zijn regeering begonnen met onderscheiden personen kwijtschelding van straf te verleenen. Daarin deelen ook de Luthersche predikanten in de Oostzee-provincien, die men een of andere handeling ten nadeele van de Grieksche-orthodoxe kerken late legde en die daarvoor of in de uitoefening van hun ambt geschorst, of in de gevangenis geworpen waren. Er was een rechtsgeeding opgezet tegen een predikant wegens toelating van 14 jongeren leden der Grieksche kerk tot het H. Avondmaal in de Luthersche kerk, hetgeen tot duister in de oogen der Russische regeering een misdaad was, die ten strengste, ja zelfs met verbanning naar Siberie moest worden gestraft, doch het vonnis is vrijpraak geweest. De nog hangende aanklachten van denzelfden aard moesten worden ingetrokken. Onderscheidene predikanten, die hun opgelegde straf nog niet hadden ondergaan, werden eveneens in de amnestie begrepen. Ook beweert men, dat de jonge Czaar alle besluiten tot uittelling van Duitsche werklieden en beamten buiten het gebied van Rusland, eveneens heeft ingetrokken.

Van harte hopen wij dat de wind uit denzelfden hoek zal blijven waaien. Waarlijk is Rusland niet in de schatting van weldenkenenden, om niet te spreken van de Christenen, gerezen door de zware vervolgingen aan Roomschen, Lutherschen, Stundisten, Joden, enz. aangedaan. Wellicht speelt de hogere politiek in deze een groote rol. Sefert Bismarck's val zijn Rusland en Frankrijk nader tot elkander gekomen al is nog geen formeel verbond tusschen beide rijken gesloten. Als men nu ook den paus op zijn zijde kon krijgen, dan kon men nog grotere macht ontwikkelen. Wellicht koestert ook de paus de hoop, dat het hem eindelijk gelukken zal om zijn scepter ook te zwaaien over de Grieksche kerk. Misschien is de jonge Czaar niet ongenegen om wat van zijn heerschappij als hoofd der Grieksche kerk te laten varen, om daardoor grotere politieke macht te verwerven, of zijn troon naar zijne gedachten vaster te doen staan.

Gemengd Nieuws.

Wegens beschimping van den Joodschen godsdienst is de reductant van de *Hannoversche Post* tot eene gevangenisstraf van 14 dagen veroordeeld. De schrijver van het gewraakte artikel, getiteld: *De heiligheid van den rood en de Joodische Versnoodag*, had beweerd: 1. dat de Joden zich vol haat nagen van het Kolindridgebed voor een vol jaar van alle af te leggen eeden en eedzweeringen vrij maken; 2. dat volgens den Talmud de eed, dien de Joden voor een niet-Jood, een Gooi of Akum zweren, niet geldig was.

Bi het rechtsgeeding werd de hoogleraar Nöldeke uit Straatsburg als deskundige tot getuige opgeroepen. Dete getuigde, dat in den Talmud geen plaats voorkomt, waarin het den Joden wordt toegestaan om tegenover een niet-Jood een meined af te leggen. In het Kolindridgebed, waarvan de vertaling niet juist was, blijven eeden voor het gerecht buiten beschouwing, en zijn slechts eeden gemeend die de Joden zich zelve hebben veroorloofd. De als getuige opgeroepen Landrabijn Dr. Groneman sprak zich in gelijken zin uit. Maar hij legde er toch allen nadruk op, dat de Talmud naast den Pentateuch al bron voor de wet geliden moest, naar welke ook nog ten huidige dage het godsdienstig leven der Joden geregeld wordt.

Excentriciteiten op kerkelijk gebied in Amerika. Dat er geen vrouwen in den hemel zullen komen, wordt in Amerika door den predikant van de *Concord Baptist Church*, met name Mortley, te Brooklyn, beweerd. Onlangs sprak deze predikant het volgende voor de vergaderde gemeente: »Het zij oia in den hemel geloven, dat er ook vrouwen in den hemel zijn! Is gelooft niet, dat er thans eene vrouw in den hemel is, noch dat er ooit eene zijn zal. Zij zullen terugkeren tot den oorspronkelijken toestand, waaruit de Schepper ze genomen heeft. Toen Christus zeide dat er in den hemel niet ten huwelijk wordt gegeven noch ten huwelijk wordt genomen, maar dat zij daar allen zouden zijn gelijk de engelen Gods, dan wil Hij naar mijne meening daarmede zeggen, dat er in die wereld der gelukzaligheid en des gezangs geen zoodanige schepselen zijn als de vrouwen. De vrouw is tot eere des mans gemaakt, maar de man tot verheerlijking Gods." Maar heeft dan deze predikant niet gelezen, dat

vrouwen in de Schrift dikwijls worden zalig gesproken? Het is te vrezen, dat Mortley zijne vreemde stellingen alleen uitspreekt om reclame te maken voor zijn preek.

Eene andere zonderlingheid van even ergerlijken aard is het feit, dat door de Baptistengemeente van den predikant J. H. Dunning te Brooklyn zoo veralverde bakers zijn aangeschaft. Men wil daarmede Avondmaal vieren.

De leden der gemeente achten het gevaar voor besmetting, wanneer de Avondmaalsbaker van mond tot mond gaat, zoo groot, dat zij ieder een afzonderlijke kerk willen hebben. Het voorstel, om bakers van glas van 4 cents (een dubbeltje) per stuk aan te schaffen, werd verworpen.

Tot welke jammerlijke dingen komt men al niet, wanneer men de inzettingen Gods laat varen en slechts vraagt naar hetgeen wij menschen willen!

WINCKEL.

Door Kinderen.

VERZAMELEN. VIII. (Slet.) DE BOKEN.

Ik zag een poos geleden een kleine verzameling boeken, die een jongen van een jaar of vijftien bezat. Ze zagen er goed uit en waren zoo genummerd en geplaatst als ik verteld heb. Ook had hij er een lijst van.

Ik zag die eens in en vond dit:

Nr. 1-6 waren boeken met geschiednissen, nr. 7 was het »Kort begrip", nr. 8, 9 en 10 weer verhalen, nr. 11 een boek over allerlei beesten, nr. 12 en 13 schreven over aardrijkskunde en vaderlandsche geschiedenis. Verder vond ik boeken over reizen, een rekenboek en zoo meer.

Nu, zoolang iemand een kleine verzameling heeft, kan het wel zoo. Maar de beste manier is het niet. Als ge er wat veel krijgt, zou 't ook misloopen. Het meest verkieslijk is altijd de boeken te rangschikken naar de soort, ook al hebt ge er niet zoo veel.

Gij zoekt bijv. bijeen:

1. Vertellingen.
2. Boeken over de Vaderlandsche geschiedenis.
3. Beschrijvingen van Landen en Volken.
4. Boeken over de dieren, planten en delfstoffen.

En zoo kunt ge voortgaan. Dat heeft het groote voordeel, dat ge altijd weet hoe rijk ge zijt en dadelijk kunt vinden wat ge moet hebben. 't Is mij meer dan eens gebeurd, dat ik, bij iemand een boek willede leenen, ten antwoord kreeg: »Ik weet volstrekt niet waar het ligt, ik zal er wel naar zoeken." Het kwam dan evenwel bijna nooit.

Hebt ge echter alles goed op orde, dan weet ge niet alleen wat ge hebt, en waar het is, maar ook wat ge nog mist. Ge merkt b.v. dat ge wel boeken hebt waarin veel staat over Europa, Amerika en Azië, maar niet over de twee andere werelddeelen. Nu zoekt ge ook wat over de laatste in uw verzameling te krijgen en zoo wordt zij volledig en daardoor recht bruikbaar.

Het beste is, dat ge elke afdeeling van de boeken met een letter merkt, b. v.:

- A. Vertellingen.
- B. Vaderlandsche geschiedenis.

Staat dus op een boek b. v. B 3, dan wil dit zeggen dat het 't derde boek is over de Vaderlandsche geschiedenis. Alvorens we nu van de boeken en van 't verzamelen afstappen, wil ik alleen nog opmerken, hoe de Heere God gezorgd heeft dat alle lezers de beste boekenverzameling in hun huis hebben en maar voor het doorzoeken. Want uw Bijbel, vrienden, vormt wel een geheel, waarin de deelen nog anders bijeen behooren dan enkel door den band, maar bestaat toch uit (hoeveel?) deelen of boeken. En heel deze verzameling heeft de Heere God gezorgd dat voor u gereed en open staat, al van uw vroegste jeugd af.

Die verzameling staat trouwens open voor alle menschen in ons land, als zij er maar gebruik van willen maken. Maar och, hoeveel doen dat niet en zijn zacht en onverschillig en denken aan eten en drinken en kleeren, maar niet aan het Woord Gods, en toch zal de mensch bij brood alleen niet leven, zegt de Heere.

Er was eens een koning in Spanje die ook regeerde over de Spaansche Nederlanden, welke thans België heeten. Op zekeren tijd raakte hij in oorlog met Frankrijk en men kwam hem vertellen, dat de Franschen de stad Bergen in Henegouwen hadden ingenomen. »Is dat dan ook een stad waar ik over regeer?" vroeg de koning. Denk eens aan, hij wist niet eens over welke steden hij wel te gebieden had!

Nu, die koning was niet recht bij zijn verstand en dus was het wel te vergeven! Maar als menschen en kinderen, die Gods Woord hebben, en hun geestd verstand van den Heere ontvingen, toch even onwetend zijn van en in de Schrift als die koning van zijn gebied, doen zij zeer verkeerd en handelen zondig, dwaas en gevaarlijk. Want een stad te verliezen is treurig, maar zijn ziel te verliezen is het ergst van alles. En toch wordt niemand ziele behouden dan langs den weg die ons gewezen wordt in die rijke verzameling, in dit Woord des Heeren, 'tweik Hij ons juist gegeven heeft, opdat wij daaruit het pad, dat ten leven leidt, zouden kennen.

Nadat de leeraar den kranke moed had ingesproken, maakten de heilmeesters zich gereed tot het werk; maar hoe stonden zij verbaasd toen zij bevonden, dat de nieuwe insijding op eenmaal niet meer noodig bleek. »De vreugde,« zegt Augustinus, »die lofzeggende, die stroomende van dank aan den barmhertigen en almachtigen God uit aller mond, met vreugdetranen doorvloedig, kan ik niet onder woorden brengen.»

CORRESPONDENTIE.

M. te B. We hebben uw brief overgemaakt aan den Red., die daarvan kennis moet nemen. Voor onze rubriek was hij natuurlijk geheel niet geschikt, terwijl er ook een verwarring schijnt te bestaan welk blad u eigenlijk bedoelt. Vooral in dat opzicht is duidelijkheid zeer gewenscht.

HOOGSTADT.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).
Mistanden in onze Gereformeerde kerken.

Deputaten der kas van emerit-predikanten en hunne weduwen en wezen, hebben zich tot de kerkeraaden der Gereformeerde kerken gewend, met een dringend verzoek. Blijkens dat schrijven zijn de uitgaven het laatste jaar met de belangrijke som van f 3600 vermeerderd. »Deputaten verklaren, dat de emerit-predikanten, hunne weduwen en wezen zich tot het gewend hebben met de bede: maakt ons de beproefing dragelijk en help ons in den nood!«

Onwillekeurig moet men, na lezing van dit stuk vragen »is het dan nu reeds zoo ver met de Gereformeerde kerk gekomen?»

Werd er dan niets meer gevoeld van de verplichting, die daar op de kerken rust tegenover de predikanten, zoowel dienstdoende als emeriti en hunne weduwen en wezen?

Deputaten spreken van een derde collectie en dat is recht; maar is het ook recht, dat Deputaten tot de kerkeraaden zeggen »Wijst toch onze bede niet af!»

Terecht verklaart Ds. Klaarhamer in de Utrechtse Kerkbode, dat niet te begrijpen. Na er op gewezen te hebben, dat niet de emerit-predikanten en hunne weduwen en wezen zich met een bede om ondersteuning tot Deputaten hebben te wenden, maar dat de kerken verplicht zijn te zorgen, dat hare predikanten, zoowel dienstdoende als emeriti en hunne weduwen en wezen zonder zorg kunnen zijn, bepaalt Z.Eerw. er ons bij, dat Deputaten, die in last hebben aan de gezamenlijke kerken mede te deelen, dat er Gereformeerde kerken gevonden worden, die onvermogend zijn om aan hunne verplichtingen tegenover den predikant te voldoen, niet hebben te vragen »wijst onze bede toch niet af!« maar eenvoudig hebben te verzoeken, dat gezamenlijke kerken uitvoering geven aan haar besluit, waarbij zij zich verbonden hebben elk naar vermogen, die onvermogende en hulpbehoevende kerken te helpen, opdat haar gebrek in deze vervuld worde. Ds. Klaarhamer roept tot oude Gereformeerde paden terug en bepaalt er de Gereformeerden in het algemeen bij, dat daar een dure verplichting op die kerken rust om de noodlijdende gemeenten voldoende te steunen.

Als die kerk voortgaat in deze hare verplichtingen niet na te komen, dan moet die kerk den zegen derven en dan ook geldt, tegenover de Gereformeerde kerk in Nederland, ten opzichte van elke noodlijdende gemeente van den Apostel 1 Thim 5:18 »Zoo iemand zijne huisgenooten niet verzorgt, die heeft het geloof verloor en is erger dan een ongelovige!«

In de Geldersche Kerkbode zegt Ds. Wagenaar, terwijl hij deze derde collectie aanbeveelt: »Is er ook niet hier of daar een rijke predikant, die eens een flinke som kan geven voor zijn collega's wier beproefing door harde armoede ondragelijk wordt?»

De emeriti-predikanten zullen zeker niet begeeren giften tot leniging van hunne armoede, van rijke collega's te ontvangen en het is te hopen, dat niet een weduwe of wees ooit van liefdegaven zal moeten leven.

Predikanten, dienstdoende en emeriti, weduwen en wezen moeten geregeld ontvangen wat hen rechtens toekomt, en dat naar den regel van onze kerkenorde.

Ongetwijfeld is dat ook de bedoeling van Ds. Wagenaar, en waar Z.Eerw. rijke predikanten noemt, bedoelt hij zeker ook al de vermogende gemeenten in het bijzonder en wil dus elke kerk en elk gemeentelid wijzen op de verplichting die daar rust op allen en een iegelijk om naar zijn vermogen bij te dragen en te zorgen, dat zoo spoedig mogelijk Deputaten in staat gesteld worden, om in deze dringende behoefte te voorzien, opdat niet door deze ontzorging in het nakomen van verplichtingen, in plaats van den zegen de vloek over onze kerken worden uitgesproken.

Waar Ds. Klaarhamer opwekt om terug te keeren tot de oude paden, vraagt Z.Eerw. »welke kerken het zijn die hare verplichtingen niet nakomen kunnen en hoe ze geholpen worden door de Classe?»

Die vraag mag met een wederwoord beantwoord, n.m.: Zou het veel beden 200 de namen van die kerken worden bekend gemaakt?

In het schrijven van Deputaten wordt alleen van emeriti-predikanten gesproken. Ds. Klaarhamer spreekt, en dat is recht, van noodlijdende gemeenten in het algemeen, want ongetwijfeld rust in de eerste plaats op de kerken die verplichtingen tegenover de dienstdoende predikanten, daar naar Gods Woord, de arbeider zijn loon waardig is.

Ik twijfel of het wel baten zal, de namen van de noodlijdende gemeenten, die niet voor emeriti-predikanten zorgen kunnen, bekend te maken, zoolang daar de algemeen als noodlijdende gemeente Kootwijk staat, in het bezit van een predikant maar aan wien reeds een jaar lang geen tractement is uitbetaald.

Of bestaan er tegenover die gemeente geen verplichtingen?

Kootwijk is juist de kerk waarvoor de gezamenlijke kerken verplichtingen op zich namen zelf door een synodaal besluit bevestigd.

Ds. Klaarhamer wijst er op, dat Deputaten in last hebben de gezamenlijke kerken er op te wijzen, dat in deze behoefte zoo spoedig mogelijk moet worden voorzien.

Waarom kan tot op heden aan dien predikant het tractement niet uitbetaald?

Waarom zijn er nog andere kerken waar het tractement aan den bediener des woords ongeregeld wordt uitbetaald?

Omdat men wel Gereformeerd wil zijn in het geloof, maar niet in het betoven.

En hoe kan er zegen in een kerk gewacht worden, waar zulke treurige toestanden kunnen bestaan?

Of zou, zoo slechts elke kerk en elk gemeentelid iets van zijn roeping in deze gevoelde, het geld niet gemakkelijker zeer spoedig te vinden zijn?

Zeker, het bedrag, dat nog aan den predikant van Kootwijk, die daar met zijn gezin leven moet, moet worden uitgekeerd, is niet gering, op heden is dat een bedrag van circa f 900, zegge negen honderd gulden, maar was is dat voor de gezamenlijke kerken?

Deze mistand in de Gereformeerde kerk, wat de dienstdoende predikanten, de emeriti en de weduwen en wezen betreft, moet weggenomen en daarom is het te wenschen, dat Deputaten van noodlijdende kerken, gebruik makende van hun recht en mede op verzoek van classis en provincie als lasthebbers der synode, aan de gezamenlijke kerken berichten, dat ten spoedigste door een buitengewone collecte in deze behoefte der noodlijdende gemeenten moet worden voorzien.

Schrijver dezes, als met hart en ziel lid van de Gereformeerde kerk, gevoelt zich, juist in het belang van die kerk, dat hij de Gereformeerde kerk lief heeft, verplicht op deze droeve toestand in onze Gereformeerde kerk te wijzen. Zoo zulke toestanden kunnen voortduren, zal de Gereformeerde kerk tot een »manifluting« worden voor de wereld; God zal haar Zijnen zegen onthouden.

Hoe toch kan er zegen op de verkondiging des woords verwacht worden, waar men weet, dat de bedienaren des woords onder zulke zware zorgen gebukt gaan, zorgen, die getuigen tegen de kerk in het algemeen.

De treurige mistanden toch zijn het bewijs dat de oefening der barmhertigheid in de Gereformeerde kerk kwijnt en dat er een schuld van schrikkelijke ontrouw op die kerk rust, wat aangaat het nakomen van de eenmaal aangenomen verplichtingen.

Toen Achan van den buit van Jericho een deel den Heere had onttrokken, moest God Zijn zegenende hand onthouden en er was een ban in het leger van Israël.

Zou de Heere, waar de kerken de eenmaal op zich genomen verplichtingen niet nakomen ook nu soms treffen met den ban waar er zoo vaak over gemis aan geestelijken zegen wordt geklaagd.

Geve de Heere, dat de verplichting, die op de kerken rust meer en meer gevoeld wordt, zoowel bij kerkeraaden als gemeentelieden, dan zullen Deputaten van de kas van emeriti en hunne weduwen en wezen en Deputaten van noodlijdende kerken in het algemeen, niet behoeven te klagen over den last hun op de schouders gelegd, maar, door de kerken, die iets van hare roeping gevoelen, in staat gesteld, zullen zij blijmoedig kunnen helpen, waar nu zoo dringend om hulp wordt verzoekt. In dien weg ook zal de Heer Zijn Kerk, zal Hij zijn belijvende Gemeente zegenen, want zegt de Heere »Brengt al de tienden in het schathuis, opdat er spijs zij in mijn huis; en beproef mij nu daarin, zegt de Heere der Heirscharen, of Ik u dan niet open doen zal, die versterken des hemels, en u zegen afgieten, zoo, dat er geen schuren genoeg wezen zullen.« Maleachi 3:10.

VERITAS.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Katendrecht (gem. Charlois), E. Douma te Rotterdam A. — Oostweder-Moosel (Gron.) A (2de maal), L. Bos, cand. te Deventer. — Nieuwerk aan den IJssel, F. Drost te Vlaardingen B. — Hulzen, J. Klerck te Den Helder. — Stokkum, W. Pera te Hallum. — Middelharnis, C. Steketee te Bolnes, gem. Ridderkerk.

AANGEROEPEN: Haulerwijk (Fr.), G. Groot Nibbeling te Hijken (Dr.).

BEROEPEN: Schipluiden, E. Elisma te Scheveningen. — Nieuw J. v. van Anken te Urk. — Sneek B. D. Toon te Charlois. — Oudekerk aan den Amstel, P. M. Ochtman te Tienhoven.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Zevenbergen (cl. Breck), W. Koelman te Rhenen. — Hijnem en Finkum (cl. Leeuwarden), H. Schuringa te Hallum. — Giesden en Rijswijk (cl. Hensden), G. Tjalma te Veen. — Oostzaan, M. J. Wilod Versprille te 's-Heerenberg. — Hoogkarspel (toez.), H. J. van Nieuwen te Oudshoorn. — Asch, W. G. van Doorne te St-Michiels-Gestel. — Eierland (op Texel), P. van Binnendijk te Obergum. — Gripskerke (cl. Middelburg) en Alkmar, A. H. Magendans, cand. te Sijlke-Ewijk. — Grootebroek, A. L. T. van der Ven te Abbekerk. — Hitholst en Enschede, O. Schrieke te Lemmer. — Vlieland, B. Habberna te Noord-Scharwoude. — Dordrecht, D. J. van Dijk te Utrecht. — Ruisen (Dr.), N. van Klaveren te Wier bij Leeuwarden. — Nieuw-Beerta (toez.), J. Bleeker te Wedde. — Bieken-graaf en Holwegen, Kromsigt te Dordrecht.

AANGEROEPEN: Grootebroek, L. A. Th. van der Ven te Abbekerk. — Woudrichem, J. W. F. Gobius du Sart te Nieuw- en St-Joosland. — 't Woold (bij Delft), A. G. F. Smits, cand. te Zutphen. — St. Maartensdijk (Zeel), H. Snel te Stavense.

BEROEPEN: Waperveen (cl. Zwolle), L. Meeth te Utrecht. — Havich c. a. (cl. Sneek), D. T. Meisema te Oudorp (cl. Brielle). — Zwolle, H. J. Andrie Douwes te 't Zandt. — Oudekerk aan den IJssel, J. W. H. Kalkman te Alfen aan den Rijn. — Lisse, J. van den Broek te Noordwijkerhout. — Elauwkapel, C. P. N. Fikar te Utrecht. — Giesden-Oudekerk, B. J. van Heiningen te Hulzen. — Utrecht, Dr. H. M. van Nes te Rotterdam. — Hensbroek, H. J. E. Verwey, cand. — Bakkeveen, K. Lijfering te Noordwijk. — Kortenhoef, A. G. F. Smits, cand. te Zutphen. — Vinkeveen, K. Verhagen te Zullen. — Boven-Smilde (toez.), H. Stengena, cand. te Oud-Loosdrecht. — Monster, P. Bokma te Brunssum. — Schellens en Longebouw, E. Ertiga te Hemelum. — De Biddi, J. D. de Lindt van Wijngaarden te Oud-Alblas. — Eluidingen, P. H. Versteegh te St-Pancras. — Wagenborgen, P. J. van Griethuysen te Welwerd.

Evang. Luth. Kerk.

BEROEPEN: Culemborg, C. W. Pohlman te Delft.

Advertentien.

Heden overleed mijne innig geliefde Echtgenoot.

SJEUWKE VAN DER VEEN, in den ouderdom van 71 jaar, waarvan ik 38 jaar met haar in een zeer gelukkigen echt mocht vereenigd zijn.

Haar leven was Christus en mag ik dus gelooven, dat zij is ingegaan in de ruste die er blijft voor het volk van God. Dit troost mij in mijn grijsen ouderdom.

C. PASMA.
Francher, 8 December 1894.
Algemeen kennisgeving.

L. G. WEISZ & Co,
Commissarissen in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157.
AMSTERDAM.

DOOR DEN NOOD
gedrongen, komt, Broeders en Zusters in Chr., de kerkeraad der Geref. kerk te Zevenhuizen (Z.-H.), tot u met een dringende bede om hulp. Er wordt f 1000 opgevraagd, en er is niets. Binnenkort moet het geld er zijn, of het kerkgebouw zal worden verkocht! Ach mocht ieder, die iets geven kan, onzer in den nood gedanken en ons helpen door een gawe, of door een renteloos voorschot, of door ons tegen matigen interest iets te leenen! Mocht de Geest van Hem, die ons op het a. s. Kerstfeest weer verkondigd zal worden, als arm geworden om onszelwil, u tot milddadigheid leiden. Tot het geven van inlichtingen zijn ondergeteekenden altijd bereid.

De kerkeraad voornemens,
F. VAN DOOL, Præs. v.
P. VAN DEN AKKER, Scrib.
Ds. T. DE JAGER, Consulent.
Reeds in dank ontvangen van N. N. f 50.—

Te koop aangeboden:
Zeven Jaargangen van DE HERAUT, 1887 tot en met 1893, voor den meestbiedende. Brieven franco, letters K. J., aan het Bureau van de Heraut.

f 140. ORGEL. f 140.
Uit de hand Te Koop voor bovenstaanden spotprijs, een nieuw, echt Amerikaansch Orgel, met 10 Registers, Elken dag te zien bij W. KOOP, Burgemeester de Roostraat N. 31. Rotterdam.

WINKELBEDIENDE.
Een bediend met jongensach, Gert. Godsd., eenigzins met 't vak en boekh. bekend, biedt zich aan als BEDIENDE in een drukke zaak in Boter, Kaas, Comestibles of Kruidenierwaren. Br. fr. lett. O. X. aan het bureau van dit blad.

G. F. JURJAANZ, Orgelmaker.
Amerik. Orgelhandel,
Haarlemmerdijk 88, Amsterdam.
Steeds voorhanden uitgebreide sortering, van de solidste fabrieken.
Directe aanvoer. Laagste Prijzen.
Vraag Catalogus.
Engros en Détail.

Gevraagd à contant:
Lange, Bijbelwerk O. en N. Test. Oosterzee, Pract. Theologie. Vitrings, Jesaja 6 dln. Dinant, Ezech 3 dln. Bierman, 1 en 2 Corinth. Hutheson, Job 2 dln. Meiners, Romeinen 2 dln. Durham, Openb. v. Joh. 2 dln. Aanbiedingen, lett. K. G., bureau Heraut te Amsterdam.

Bij ZALSMAN, te Kampen, is verschenen:
DE ALGEMEENE GENADE.
REDE, bij de overdracht van het Rectoraat aan de Theol. School te Kampen, op 6 December 1894, door
Dr. H. BAVINCK.
Prijs 70 Cent.
Alle Boekhandelaren nemen bestellingen aan en na zending van het bedrag wordt deze Redt franco verzonden.

TWEE PRACHTWERKEN.
Magdalena, Evangelisch Jaarboekje, met fraaie Staalplaten.
Adelpha, CHRISTIE'S Kerstfeestvle- ring. Beide in rijk verguld lijnen band, een staal voor de binnenkamer, te samen voor slechts f 1.25.
Te bekomen bij J. Vlieger, Halvemaanstraat 5 en 4, Amstel 52 of Warmoesstraat 166.

Bij D. A. DAAMEN, te Londen, verscheen:
JOZEF.
Bemind. — Gehaat. — Verhoogd.
(Verzorgd met 9 Interelen uit Jezus leven).
F. B. MEIJER.
Prijs in zeer fraaie omslag slechts f 1.25 in prachthand. f 1.75
Het is een boek voor jongelieden en volwassenen, niet voor kinderen.

Bij D. DONNER, te Leiden, is verschenen:
PAULUS' BRIEF AAN DE EPEZIËRS
VOOR DE GEMEENTE BEWERKT
door
J. VAN ANDEL,
Predikant te Gorinchem.
Prijs. f 1.40.

DAGEN
VAN
Goede Boodschap
door
Dr. A. KUYPER.
I. In den Kerstnacht.
II. Oud- en Nieuwjaar.
III. De Paaschmorgen.
IV. Op den Pinksterdag.
Ingenaaid f 3.00.
In vier fraaie Stempelbanden. . . f 8.00.
Els doet afzonderlijk ingenaaid f 1.20.
Gebonden f 1.75.
Amsterdam.
J. A. WORMSER.

BREEBAART'S
ORGELHANDEL,
ORGELS, in 63 soorten, zijn in de Magazijnen geëstaleerd om te bespelen.
Geheel eenig in Nederland.
22 DAMRAK.—AMSTERDAM. 90
Vlak bij het Centraal-Station.
Voorhanden van f 1400.—, f 1050.—, f 900.—, f 650.— enz. tot f 55.—, voor de huiskamer.
Kerk-Orgels van af f 350.—. Vele reeds met succes geplaatst.
Speciaal atelier, met flink personeel, voor reparatie van Orgels, van welk fabrikant ook. Billijk, deugdelijk en op technischen grondslag.
Uitnodiging tot een bezoek. Catalogi gratis.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15-17, AMSTERDAM.
Kopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Haarlemsche Brandverzekering-Maatschappij.
Opgericht A. 1846.
Kapitaal pl. m. f 800,000.
Afdeling: Jaar-, Maand-, en Weekpremie.
Directie: HEEGER & Co., Westermarkt 9, Amsterdam.
Bovengenoemde afdeling sluit verzekeringen op Kerkgebouwen, Woonhuizen, Inboedels enz.
Premie f 0.80 à f 1.— per Mille.
Verzekeringen welke voor 6 jaar gesloten worden betalen vijf jaar, en voor 3 1/2 jaar drie jaar premie.
N.B. Inlegelden en administratiekosten worden niet berekend.

ENCYCLOPÆDIE
DER
Heilige Godgeleerdheid,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halfdeelen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).
DE UITGEVER,
J. A. WORMSER.
Amsterdam.

GOLDSCHMEDING'S
Amerikaansche Orgels,
worden bij toecoming gevraagd. Men bezichtige de uitgebreide sortering of vrage Catalogi en eendie.
Prijzen van f 60, f 70, f 80, f 100, enz. enz.
WARMOESSTRAAT N°. 141, AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

Welke zal het jaar 1894 wederom tot het verleden behorende, en met het oog daarop zal zeker niemand mij evel duiden, wanneer ik hier de vraag voor ieders consciëntie leg: »hoe staat het met uwe liefde voor het heilige beginsel, dat aan de oprichting der Vrije Universiteit ten grondslag ligt?« De Heere liet aan de Christenen te Edele schrijven: »Ik heb tegen u, dat gij uwe eerste liefde hebt verlaten.« Dit is den mensch zoo eigen, en toch zoo zondig in de oogen des Heeren. Hoe vele dingen worden niet met geestdrift aangevangen, waarvoor later geen liefde meer in het hart gevonden wordt. Dit mag allerminst zoo zijn, waar het geldt de wetenschappelijke opleiding onzer jonge mannen naar den eisch van en in gebondenheid aan Gods Woord. Deze hoog ernstige zaak moet in klimmende mate onze aandacht trekken en onze liefde wekken. Hoe klaar is nog dezer dagen gebelien, bij de debatten over het Hooger Ouderwijn in de Tweede Kamer gevoerd, naar aanleiding der ernstige woorden van antirevolutionaire en Roomsche zijde over dit gewichtig onderwerp gesproken, hoe in de scholen der wetenschap, door de overheid opgericht en onderhouden, alle gebondenheid aan Gods Woord als een zaak van onmogelijkheid wordt beschouwd, daar zulks aan de dusgenaamde »wetenschappelijkheid« schade zou toebrengen. Alsof de »vreeze des Heeren« niet steeds nog het »beginzel der wetenschap« ware!

Tewijf wij den heeren Heemskerk en Everts dank verschuldigd zijn voor hun krachtig optreden voor de ere Gods bij die gelegenheid, rust op ons de dure plicht om het ook meer dan ooit te toonen, dat het ons heilige ernst is met de instandhouding onzer Vrije Universiteit, en den Heere te bidden om meerdere liefde en ijver voor haar welzijn.

Eenigen tijd geleden kreeg ik een schrijven van een broeder, die, omdat er aan de Vrije Universiteit eenige dingen waren, die hem minder aanstonden, nu maar zijn zoon aan een Overheide-Hoogeschool wilde laten studeren! Ik begrijp mij zoo iets niet. Hoe kan men dit voor God verantwoorden? Ik heb nog goede hoop, dat die broeder zelf weer van zulk een stap in verkeerde richting zal terug komen.

Tot mijn groot genoegen mogen wij weer melding maken van een welgeslaagd examen. De heer P. Warmenhoven (van Rotterdam) legde met goed gevolg het kandidaats-examen in de Theologie af God zegne hem in zijn verdere studien en aanstaanden werking! Ook werden wij verlijd door een milde bijdrage en wel van f 1500, waarvan f 500 voor

de Vereeniging en f 1000 voor het Studiefonds. De Heere zegene gever en gavel! De financiële toestand is niet rooskleurig. Meerdere overvaardigheid is zeer gewenscht.

W. HOVY.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributie:
Door den heer G. J. Harnsen te Arnhem f 533.101/3; door den heer L. C. Cuypius te IJtsum f 162; door den heer G. Lustig H. te Hulzen f 10; door den heer H. van der Hoeven te Apeldoorn f 32.58; door den heer H. J. Keulen te Hemelum f 28; door den heer W. de Vroom te Harderwijk uit Harderwijk f 62; uit Nunspeet f 6; uit Ermelo f 15.50; uit Putten f 21, samen f 104.50; van den heer C. Koster te 's-Graveland f 3.50; door den heer J. Dingemanse te Gapinge f 5; door den heer J. v. d. Velde te Joure f 1; door het Locale comité te Maasland uit Maasland f 90; door den heer G. Lucas te Dalfsen f 24.50.

Aan Collecten:
(Voor de Theologische Faculteit van de Gereformeerde kerk Wormerveer (halve coll.) f 6.13/3 en f 6.11/3; van idem te Zaandam f 12.51; van idem te Halfweg f 15.14; van Haarlemmermeer (O.Z.) f 10.50; van idem te Nieuw-Vennip (halve collectie) f 12.22/3; van idem te Haarlem B. f 10; van idem te Sloterweg f 2.05; van idem te Zaandam A f 21.67; van idem te Arnhem B f 66.80/3; van idem te Vijfhuizen f 5.00; van idem te Wormer f 7.11; van idem te Haarlem A f 15.05/3; van idem te Dordrecht A f 15.50; van idem te Assen f 19.02; van idem te Renkum f 4.50; van idem te Leeuwarden B (halve collectie) f 12.45; van idem te Berlikum (halve collectie) f 13.30; van idem te St-Jacobi-Parochie f 11.05; van idem te 's-Graveland f 2.25; van idem te Muiden f 2.21/3; bij een sprekebeurt door den heer Jb. van Oversteeg, Gereformeerde kerk te Joure f 7.25; van idem te Stads-Kanaal f 8.17; van idem te Wildervank f 15.69, samen f 31.11; van idem te Zeist (halve collectie) f 10.25.

Aan Schenkingen:
Door den heer L. de Hoog Mz. te Zuidland, van drie vrienden uit G. f 1.47; door Ds. F. Drost, te Vlaardingen van de Jongelochters-vereeniging Spreuken 3: 6a f 3; door den heer W. de Vroom van N.N. te Putten f 10; gevonden in de collecte Gereformeerde kerk te Zeist f 10; van N.N. te U. f 500; door den heer J. Hartkamp te Maasland van P. B. f 250; door de Administratie van de Heraut f 150.

Voor de Medische Faculteit:
Door de Gereformeerde kerk te Kratingen, f 2.40; door den heer Joh. v. Roon, te Vlaardingen f 1.

Voor het Studiefonds:
Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door Ds. J. H. M. G. Wolf, te Maasland, driemaandelijksche bijdrage van de Halvestuiversereeniging f 45; door H. L. te K. van de Geref. kerk f 100.33; van C. M. te W. f 4; door Mej. v. d. Sp. te R. van de Zondagsschool van Dr. A. N. f 12; van J. v. d. K. van de Halvestuiversereeniging te K. f 12.50; van N. N. te U. f 1000.

S. J. SEEFAT,
Penningmeester.
ELECTRISCHE DRUKKERIJ.
Moorheen J. J. ARND en ZONEN.

Dit bla
Bijdrage
van dit b
tentien a
Insindri
kunnen v

„Der

Ook bij
vuldigen
maar ook
bij den 6
in de ziel
naar het v
dit jaar v
te lachen,
te weenen
voor den
hier sombe
elders uit
rang voor
uiteenloope
geen twee
aan elkand
van het ja
in den lan
zig verleg
in één sp
in het bed
voldienend
deur voor
gejubeld
niet meer
er zich ov
levens weg
en wegdre
hart, dat i
daad het l
voor wie
over-ernst
dien ernst
nauwden
houden, en
lachen of
van dien
zichzelve n
God dorste
duw hunne
ze de hee
het eenig,
men dan s
dan nog
hange spe
mede te
het oudeja
ontdekken,
mag, en
wen voor
ontsluit. —
nog geeft,
gelijke ge
nooten en
dat ge saa
en, voor
hart als r
ontroering
voelt slaa
kostelijke
ge beweet
ure is een
volk, toen
siede, en d
God zij li
nog behou
het »oude
te heiligen
het een he
in te halen
zin te kort

De kerk
kerken van
er eenigen
van de sta
nemende v
nooten den
van bekend
en van and
plaats. Doe
Catholiken
gekomen v
gonden, di
Op de gr
huizen, we
er bijna g
tot zelfs al
verscheiden
tal van m
veld, waar